

Őszi ajánló

Az őszi *Műhelyt* az egészség és az egészségpedagógia fogalmának vizsgálatával indítjuk. Fodor László tanár úr ezúttal az egészség fogalmának „pozitív irányultságú” – a lehető legteljesebb – meghatározásából indul ki, miszerint az egészség több, mint a betegség hiánya. Értékelésében szerepet játszik a teljes testi, szellemi és szociális jóllét állapota; pedagógiai szempontból pedig a személyiségfejlesztés kulcsfontosságú feltétele és célja is. Az írásból választ kaphatunk arra, hogy az egyes ember egészséges voltahoz milyen pedagógiai és pszichológiai feltételeknek kell teljesülnie, hogy milyen az egészség általános pszichológiai modellje, melyek az ismérvei, és miből fakad folyamatos fejlesztésének szükségessége, illetve arra, hogy hogyan „segíthet” mindebben a „viszonylag új keletű” tudományág: az *egészségpedagógia*.

A következő tanulmány, Albert-Lőrincz Márton és Hadnagy József tanár urak írása szorosan kapcsolódik az egészség fogalmához, meglétéhez: *a mentálhigiénés szemlélet*. A szerzők választ keresnek a kérdésre: „... a kortárs társadalmak posztmodern erkölcsfilozófiai megoldásai mennyire érvényesek az iskolai (...), illetve a társadalmi (...) közösségekre”, alkalmasak-e a mentálhigiénés igények kielégítésére? Abból indulnak ki, hogy „a megtartó értékrendek – becsületesség, szótartás, segítségnyújtás, tudás, cselekvő magatartás, család, emberszeretet, tisztelet, igazságosság – mintha kiestek volna a szótárunkból”.

A folytatásban két szerzőnk is – Nanszákné dr. Cserfalvi Ilona, a debreceni egyetem emeritus professzora és Pacsuta István, az egri tanárképző tanára – arra igyekszik választ adni arra, hogy mennyire estek ki ezek az értékek a fiatal generáció „szótárából”. Az előbbi a miskolci középiskolások körében végzett kutatás, az utóbbi pedig a Partium egyetemistáinak válaszaira épül.

Péter Emőke Katalin tanárnő témája a kezükbe „vándorbotot” vevők, a „feltarisnyálva” külhonba indulók helyzetét tárja elénk; a tanulási, illetve a munkalehetőség utáni *migráció* kérdését. A tárgyalásban nem a mára már európai problémává nőtt modern kori népvándorlással találkozunk, a szerző elsősorban a székelyföldi elvándorlás történetét és okait vizsgálja, és az adatok alapján vonja le a következtetést, miszerint: „a mindenkori ideiglenes erdélyi kivándorlásra jellemző volt a külföldi tanulás, ismeretszerzés...”

Demény Piroska, a kolozsvári Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézet vezetője a tanítóképzés erdélyi perspektíváit tekinti át az elmúlt 25 év eredményeinek tükrében. Írása optimista kicsengésű: véleménye szerint a „kisebb

gyermek tanítása kisebb felelősség, kevesebb tudást igényel ... alacsonyabb fizetési kategóriát” – típusú gondolkodásmódot lassan felváltja az új nézet: „a szocializációban a kisgyermekkor kitüntetett fontosságú időszak”. És ezzel együtt kitüntetett fontosságú a tanítói, óvodapedagógusi munka – tesszük hozzá abban reménykedve, hogy a hazai oktatásban oly szükséges szemléletváltás valóban be is következik.

Lapunk *Módszer-Tár* rovatában helyet is adunk az új szemlélet három képviselőjének, mindhárman az *Alternatív iskola* nevű magiszteri képzés hallgatói. Czegő Krisztina azt vizsgálja írásában, hogy az iskolai értékelés hogyan hat ki a gyermek önképére, hogyan befolyásolja a tanulási motivációt. „Bármilyen jól szervezett is a tanítás, a tanulók általában nem ahhoz igazodnak, hogy hogyan tanítják őket, hanem sokkal inkább ahhoz, hogy hogyan ellenőrzik és értékelik a teljesítményüket” – állapítja meg a szerző, aki megoldást is ajánl: „sikerélmények biztosítására fektessük a hangsúlyt.”

Juhász Anna a napjaink pedagógiájában előszeretettel „gyermekközpontú”-nak nevezett korban keresi a választ a kérdésre: valóban a gyermek érdekeit, tanulási, fejlődési feltételeit vesszük-e mindig figyelembe, amikor nevelése, oktatása mikéntjéről döntünk, vagy másféle elvárások irányítják a tanítót, tanárt? A jó pedagógusnak „...meg kell tudnia húzni a határvonalat a szabad döntés joga és az elvárásoknak való megfelelés között” – írja a szerző, aki írásában kitér az általa kipróbált alternatív módszerek bemutatására, értékelésére is.

Tematikájában hasonló Fekete Boglárka írása is, aki a „boldog gyermek felé” keresi a lehetséges útvonalat, és rámutat a pályáján „világmegváltó szándékkal” induló tanítóra leselkedő veszélyekre: a sematizmus előtérbe helyezésére, az uniformizálás gyakorlatára, a konvergens gondolkodást ösztönző tankönyvfeladatok túlnyomó számára... A kisiskolásokban, óvodásokban meglévő alkotási vágy és fantáziavilág megőrzésének fontosságára hívja fel a figyelmet, és rámutat arra, hogy mindez nem lehetséges a hazai iskolákban eluralkodó nézetek mellett, ahol a rajz, a torna, a kézimunka és a zene „póttantárgyak”.

A zene tanításának és a zenével való tanításnak a fontosságáról olvashatunk egy Münchenből küldött írásban is, melyben Kalló-Lengyel Katalin zongoraművész, a Hétvégi Magyar Iskola tanárnője Bartók Béla „pedagógiai remekműveinek”, gyermek- és népdalfeldolgozásainak felhasználásáról tudósít, például arról, hogy a *Csiga-biga gyere kei* kezdetű gyermekdal hogyan szolgálja a gyermek beszédének és ritmusérzékének a fejlesztését, a magyar nyelv tanulását szórványközösségekben. Az írás Bartók Béla halálának 70. évfordulója miatt is aktuális.

A *Nézőpont*-ban ezúttal új *nézőpontból* közelítjük meg a szülő, gyermek és pedagógus közötti kapcsolat fontosságának érzékeltetését: a szülő szemszögéből. Vass Éva és férje különleges bánásmódot igénylő gyermek neveléséhez próbál megfelelő környezetet teremteni, olyan helyzetben, amikor „nincs recept”. „Habár nincs egy módszer, ami minden gyermek esetében ugyanolyan jó eredményeket hozzon, vannak vezérlő elvek, amelyek jó alapokat biztosítanak a fejlesztéshez” – olvashatjuk a minden pedagógus és szülő számára is sok tanulságot tartalmazó írásban. És ami a legfontosabb: „Egymás tisztelete megalapozza a hármas kapcsolatot, amely a szülő, a gyógypedagógus és a gyermek között alakul.”

Lapunkban az idei nyári Bolyai Akadémia egyik előadásával is „találkozhatunk”: Csillag Ferenc tanár úr próbál választ adni a „*Hogyan mondjam el?*” kérdésre. A szerző a pedagógiai kommunikáció mikéntjét tárja az olvasó elé, írásában egyaránt kitér a beszélő, illetve a fogadó részéről tapasztalható hibákra, a hatékony iskolai kommunikáció alapelveire és a sikeres kommunikáció rejtelmire is.

Örökség rovatunk mindkét írása a 19. század végére, a 20. század első évtizedeibe vezet vissza. Nagy Adrienn a közép- és felsőfokú kereskedelmi szakoktatás dualizmus kori történetét elemzi, külön figyelmet szentelve a kolozsvári kereskedelmi akadémia létrehozásának és működésének, Porsche Éva pedig a századforduló székelyudvarhelyi napilapjait „lapozta föl”, hogy megtudja, megtudjuk: „egy évszázaddal ezelőtt melyek voltak az oktatás-nevelés fő problémái, hogyan jelentkeztek ezek az akkori idők sajátosságai közepette, és hogyan jelentkeznek napjainkban?”

Az *Esemény* rovatunkban ezúttal László Andrea tanítónő számol be a krasznai iskolában megrendezett két bábelőadásról, melyek „ujjongást, rajongást váltottak ki”.

Ezzel zárjuk 51. lapszámunk ajánlóját abban a reményben, hogy őszi „betakarításunk”, a folyóirat pedagógiai-módszertani írásai kellően változatos és érdekes, tanulságos olvasnivalót kínálnak pedagógusnak és szülőnek egyaránt.

Székely Győző
főszerkesztő